

Nr 58.

Av herr **Hagård** och fru **Ewerlöf**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till bidrag till anskaffande och drift av hörapparater.*

Vid 1947 års riksdag anvisades å riksstaten första gången medel för bidrag till anskaffande och drift av hörapparater. I motioner av undertecknade (I: 74 och II: 136) vid samma riksdag hade närmast med utgångspunkt från rådande arbetsmarknadsläge med brist på arbetskraft på olika områden framhållits det angelägna i att förhjälpa de partiellt arbetsföra, i detta sammanhang särskilt döva och lomhörda, till arbetsförhet och samhällsduglighet. Det påpekades att för detta syfte utomordentligt god hjälp stod att vinna i det dagliga livet genom användande av hörapparater. Därjämte betonades det ur sociala och humanitära synpunkter angelägna i att härigenom på ett verkligt sätt medverkan skulle åstadkommas för att bringa de döva ur deras psykiskt betungande isolering, som verkar i så hög grad deprimerande på såväl den hörselskadade som hans omgivning.

Motionärerna yrkade därför, att en utredning av frågan om statsbidrag för helt eller partiellt bekostande av hörapparater åt döva utan behovsprövning skulle skyndsamt verkställas samt att ett särskilt anslag av 25 000 kronor skulle anvisas för bidrag till genom Svenska föreningen för dövas väl (Hörselfrämjandet) förmedlade hörapparater för döva och lomhörda.

Riksdagen biföll framställningarna. I skrivelse nr 362 vid samma riksdag underströks dessutom beträffande dittills tillämpade regler för bidrag till denna verksamhet i anslutning till pensionsstyrelsens åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet, att »förhållandevis snäva bestämmelser hade uppställts för bidragen från pensionsstyrelsens förenämnda anslag, varigenom bidragen kommit att reserveras huvudsakligen för yrkesarbetare. Den ökade medelstilldelning, varom nu är fråga, bör däremot kunna komma även andra kategorier till godo».

Riksdagen har sedermera på vederbörande departementschefs initiativ genom ökning av ifrågavarande anslag å elfte huvudtiteln lämnat ytterligare stöd åt denna behjärtansvärda verksamhet. I årets statsverksproposition har ett oförändrat belopp om 100 000 kronor upptagits för detta ändamål. Genom införande av billigare hörapparater, särskilt genom införande av den engelska folkapparaten Kosterphone (Medresco), har på senaste tiden ett större antal hörseldefekta kunnat beredas hjälp inom anslaget ram.

Huru önskvärt det än i och för sig vore, torde en höjning av anslagsbeloppet under nuvarande ekonomiska förhållanden icke böra ifrågasättas.

Behovet av ökning är emellertid alltså stort. Man beräknar på sakkunnigt håll, att närmare 100 000 personer i landet beräknas lida av allvarligt ned-satt hörsel och att en övervägande del av klientelet, ca 75 %, kan beredas hjälp genom hörapparater. Var och en som har nytta av hörapparat borde komma i besittning av sådan. För att möjliggöra en sådan utveckling kommer behovet av apparater att få en annan storleksordning än den nuvarande. Vid sådant förhållande är det emellertid av största betydelse, att det viktiga medel i kampen mot dövheten, som en hörapparat utgör, tillhandahålles ifrågavarande stora klientel på villkor, som äro tillfredsställande ur olika synpunkter.

Landstingens hälso- och sjukvårdande verksamhet har här ett direkt intresse. Öronsjukvården har beretts en framskjuten plats på landstingens sjukvårdsprogram. Även verksamheten för anskaffande av hörapparater stödes numera av landstingen genom särskilda anslag, och landstingens in-köpscentral medverkar vid anskaffande av hörapparater. En försöksverksamhet av hörselkuratorisk art inom Örebro läns landsting i samarbete med Hör-selfrämjandet har givit goda resultat, därvid det statliga bidraget spelat en stimulerande roll. Enligt uppgift komma under den närmaste tiden ytter-ligare några landsting att igångsätta dylik verksamhet.

Det ligger i sakens natur, att stöd och ingripande på detta område hittills blivit synnerligen ojämnt fördelade. Det torde finnas orter, där man av olika anledningar icke kommit i åtnjutande av verksamare hjälp. Den år 1947 tillsatta kommittén för dövhetens bekämpande har enligt utrednings-direktiven till uppgift bl. a. att utarbeta en plan för samordning av de sam-hälleliga åtgärderna på dövårdens område. I detta sammanhang göres föl-jande påpekande: »Vid utredningen bör hänsyn tagas till hela det klientel, som kan vara i behov av hjälp från samhällets sida. Särskilt böra de sak-kunniga uppmärksamma de hos barn förekommande hörseldefekterna, vilka ofta verka starkt utvecklingshämmande.»

Detta senare uttalande är i dagens läge särskilt aktuellt. En förutsättning för bidrag av statliga medel till anskaffande och drift av hörapparater är nämligen, att bidraget »skall utgå till person, som för sitt arbete förklaras vara i behov av hörapparat». Härigenom anses skolbarn och yrkesungdom vara avstängda från bidrag av statsmedel för anskaffande av hörapparater. Det är emellertid naturligt, och detta bekräftas av den vetenskapliga forsk-ningen, att alla hjälpmedel — hörapparater, hörselträning, avläsning m. m. — böra sättas in *så tidigt som möjligt* för att få in de hörselskadade barnen i vanliga skolor eller i skolor med särskilda anordningar för hörselskadade. Hörselfrämjandet uppger, att det under föregående år företagits särskilda hör-selmätningar och apparatutprovningar på elever vid dövstumskolorna i Härnös-and, Lund, Vänersborg, Växjö och Örebro. Resultatet av dessa hörselmätning-ar har sammanställts och visar, att sannolikt omkring 50 % av dessa barn — därest de på ett tidigt stadium försetts med hörapparater och för övrigt om-händertagits — skulle haft möjlighet att följa undervisningen i vanliga skolor.

Hörselfrämjandet har tidigare haft tillgång till ett anslag ur allmänna arvsfonden att användas till hjälp åt hörselskadade barn. Dessa medel äro dock nu i det närmaste förbrukade. På grund härav har uppmärksamheten fästs på nödvändigheten av att en sådan ändring av reglerna för bidragslämnandet kommer till stånd, att även de uppväxande barnen erhålla möjlighet till ekonomiskt stöd vid anskaffande av hörapparater. Det ekonomiska läget torde ha föranlett vederbörande statsråd att, då han icke kunnat tillstyrka ökat anslag, vidhålla den hittillsvarande begränsningen av klientelet.

Av samma skäl anse vi oss icke heller böra för närvarande förorda någon utökning av anslaget för detta ändamål. Med hänsyn till den stora betydelse det måste anses innebära, att även hörseldefekta barn beredas möjlighet att erhålla stöd och hjälp, ha vi dock ansett det vara angeläget att man inom det föreslagna anslagets ram bereder hjälpmöjlighet också för denna kategori hörselskadade även om antalet i övrigt måste något begränsas.

Under hänvisning till det ovan anförda få vi föreslå,

att riksdagen vid behandling av under elfte huvudtiteln upptagna Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater ville uttala, att bidrag även skall utgå till hörselskadade barn.

Stockholm den 20 januari 1951.

Alarik Hagård.

Elsa Ewerlöf.